

پس از آموزش این واحد کار از فرآگیر انتظار می‌رود:

- ۱- تعمیر مصنوعات چوبی رنگ شده را تعریف کند.
- ۲- مصنوعات چوبی جهت تعمیر را از نظر جنس و نوع رنگ شناسایی کند.
- ۳- اصول انتخاب نوع رنگ ثانویه را بیان کند.
- ۴- رنگ زیرین مصنوع چوبی را از بین ببرد.
- ۵- کار را پرداخت نماید.
- ۶- رنگ کاری ثانویه را انجام دهد.
- ۷- عیوب ناشی از رنگ کاری ثانویه را رفع کند.
- ۸- اصول رعایت ایمنی در تعمیر مصنوعات رنگ شده را بیان کند.

ساعت آموزش		
نظری	عملی	جمع
۴۰	۳۰	۱۰

پیش آزمون ۱۱

- ۱- آیا مصنوعات چوبی رنگ شده قدیمی قابل تعمیر هستند؟
- ۲- رنگ زیرین مصنوعات چوبی را چگونه باید از بین برد؟
- ۳- آیا هر رنگی را می توان روی رنگ های قدیمی مصنوعات چوبی به کار برد؟
- ۴- اصول رعایت ایمنی در تعمیر مصنوعات چوبی رنگ شده را نام ببرید؟

۱۱- توانایی تعمیر مصنوعات چوبی رنگ شده

بکار گیری مصنوعات چوبی پس از سالیان متعددی موجب رنگ رفتگی سطوح آن شده و گاهی نیاز به تعمیرات پیدا می کند.

در این توانایی سعی شده است اصول تعمیر مصنوعات چوبی رنگ شده و اصول انتخاب نوع رنگ ثانویه بیان شود ولی باید توجه داشت که امر تعمیرات بسیار تخصصی تر و مشکل تر از انجام کار اولیه است یعنی رنگ کاری یک مصنوع چوبی رنگ نشده ساده‌تر از رنگ کاری و تعمیر یک سازه چوبی است که قبل از رنگ شده و نیاز به مهارت و تخصص در شناخت رنگ‌ها و از بین بردن رنگ اولیه سطوح چوبی دارد.

۱۱-۲- اثر داغی روی سطح.

۱۱-۳- اثر فراش و زفمی شدن سطح.

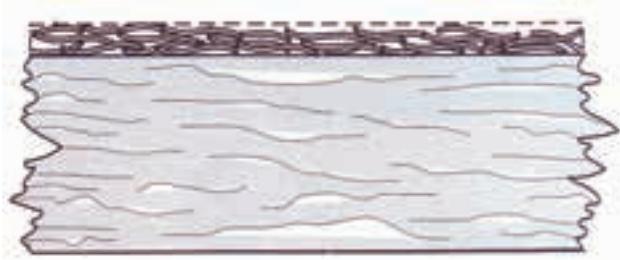
۱۱-۲- آشنایی با جنس مصنوع چوبی و نوع رنگ به کار رفته

در بحث تعمیرات سطوح رنگ شده علاوه بر شناخت و شناسایی جنس مصنوعات چوبی باید نوع رنگ بکار رفته را تشخیص و متناسب با نوع رنگ اولیه، رنگ ثانویه را بکار گرفت. رنگ اولیه چوب می‌تواند از نوع مایع، خمیری و یا ژل باشد که می‌تواند روی سطح اسپری شود که پس از نشستن روی کار حلal از سطح پریده یا بخار می‌شود. نوع دیگر که متفاوت از سطوح رنگ شده است همان رزین است. رزین پلی‌استر، بسیار سخت و مقاوم در برابر عوامل مخرب است.

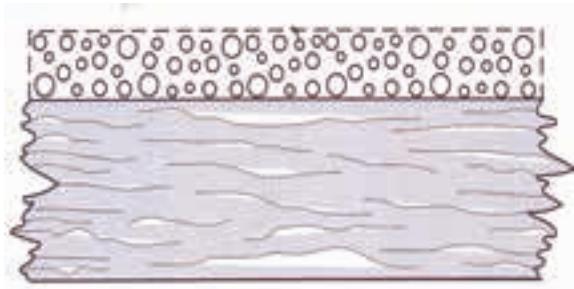
شکل ۱۱-۱- اثر اکسیداسیون روی سطح.

جدا از هم روی سطح قرار گرفته و حدود ۷۰ درصد ضخامت لایه رنگ همکشیده می‌شود (شکل ۱۱-۵).

شکل ۱۱-۵

رنگ‌های واکنشی با حلال خود وارد واکنش شده و استقرار مولکول‌های رنگ در حلال به صورت پراکنده در شکل (۱۱-۶) نشان داده شده است.

شکل ۱۱-۶

پس از خارج شدن حلال، مولکول‌ها به همدیگر متصل شده و شکل لایه رنگ مایع را به لایه‌ای جامد تغییر می‌دهند (شکل ۱۱-۷).

شکل ۱۱-۷

در مقایسه کلی می‌توان رنگ‌های تبخیری و رنگ‌های واکنشی را از نظر حجم یا مقدار رنگ در حلال، مقدار کاهش حجم و همکشیدگی پس از خشک شدن رنگ، مقاومت حرارتی و شفافیت رنگ مورد بررسی قرار دارد.

با شناسایی نوع رنگ اولیه می‌توان رنگ مناسب ثانویه را انتخاب کرد.

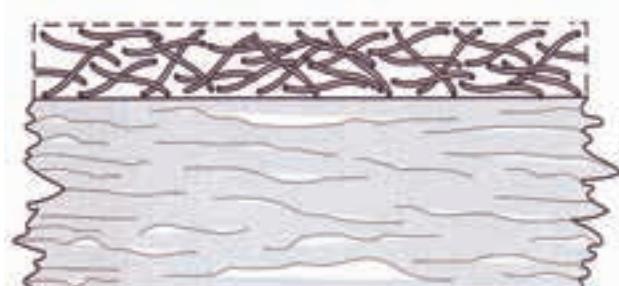
۱۱-۳ اصول انتخاب نوع رنگ ثانویه

همان‌طور که بیان شد توجه به رنگ اولیه که بر چه پایه‌ای بوده و با چه حالی ترکیب شده است، اغلب در انتخاب رنگ رویه موثر خواهد بود. اگر تعمیر به منزله لکه‌گیری باشد باید مناسب با نوع رنگ اولیه از نظر جنس و رنگ انتخاب شود ولی اگر تعمیر به عنوان برداشتن کامل رنگ و پرداخت مجدد باشد، رنگ ثانویه از هر نوع رنگی می‌تواند انتخاب شود. رنگ‌ها از نظر نوع حلال به دو دسته رنگ‌های واکنش‌دار و رنگ‌های تبخیری تقسیم می‌شوند.

- رنگ‌های واکنشی، رنگ‌هایی هستند که در آن‌ها رنگ با حلال خود واکنش داده و لایه رنگ بجا مانده روی سطح ترکیب جدیدی از واکنش حلال با رنگ خواهد بود مانند: شلاک (لاک)، واکس، لاکر^۱ و لاکرهای ضدآب.

- رنگ‌های تبخیری رنگ‌هایی هستند که حلال آنها نقش رقیق‌کننده‌گی داشته و پس از بجا ماندن لایه رنگ روی سطح از روی سطح بخار شده یا ناپدید می‌گردد. مانند روغن‌ها، وارینش و رنگ‌های دو جزیی.

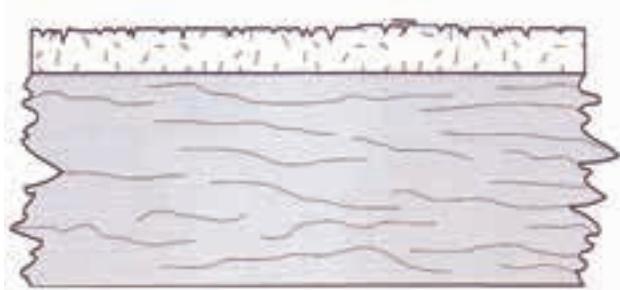
در بررسی و مقایسه رنگ‌های واکنشی و رنگ‌های تبخیری مشاهده می‌شود که در رنگ‌های تبخیری وقتی رنگ روی لایه می‌نشیند (شکل ۱۱-۴)، مولکول‌های رنگ بصورت جدا از هم روی یکدیگر و کنار هم قرار دارند.

شکل ۱۱-۴

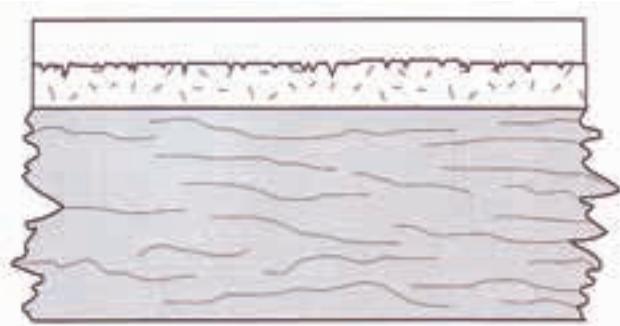
پس از تبخیر یا فرار حلال از سطح رنگ مولکول‌های رنگ

۱. لاکر ترکیبی مشابه کیلر است با این تفاوت که همراه با تینر از نوعی سخت‌کننده استفاده می‌شود.

شکل ۹

زبری سطح سنباده خورده موجب می‌شود که با لایه نشانی رنگ، سطوح سنباده خورده رنگ را اصطلاحاً قاپیده و به خود جذب کند. با این کار ضخامت رنگ افزایش یافته و چسبندگی بیشتری بین دو لایه ایجاد می‌شود (شکل ۱۰-۱۱).

شکل ۱۰

حال با شناخت انواع رنگ‌ها متناسب با نوع حلال و رقیق کننده‌ها به بررسی اصول از بین بردن رنگ‌های مصنوعات چوبی که نیاز به تعمیر دارند می‌پردازیم.

۳- ۱۱ از بین بردن رنگ زیرین مصنوعات چوبی

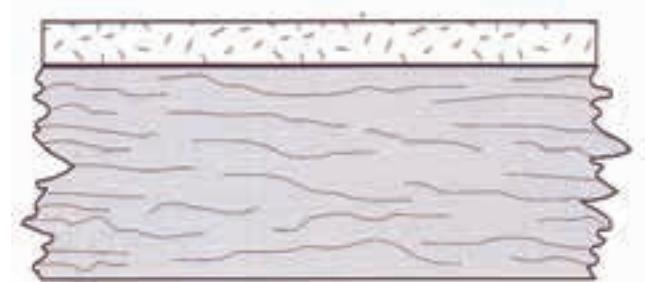
تراشیدن رنگ سطوح چوبی یا رنگبرداری سطح به سه روش امکان‌پذیر است که در ادامه به توضیح هر کدام می‌پردازیم.

- ۱- برداشتن رنگ سطوح با استفاده از سنباده کردن به کمک سنباده می‌توان رنگ مصنوعات چوبی را حذف کرد (شکل ۱۱-۱۱).

جدول ۱۱-۱- مقایسه رنگ‌های تبخیری و رنگ‌های واکنشی

رنگ‌های واکنشی	رنگ‌های تبخیری
حلال در ترکیب یا وجود ندارد و یا مقدار کمتری است.	بیشترین مقدار ترکیب را حلال تشکیل می‌دهد.
بخشی از رقیق کننده در جریان جمع شدن یا همکشیده شدن و بخشی پس از همکشیده شدن خارج می‌شود.	رقیق کننده پس از پخش شدن خشک می‌شود.
برای چسبندگی بهتر، سنباده کاری بین لایه رنگ صورت نمی‌گیرد.	سبباده کاری بین لایه رنگ صورت نمی‌گیرد.
مقاومت حرارتی ناچیزی دارد.	مقاومت حرارتی خوبی دارد.
خطوط اثر سنباده کاری بین دو روی سطح را نشان نمی‌دهد.	خطوط اثر سنباده کاری بین دو روی سطح را نشان می‌دهد.

در خصوص رنگ‌های لایه‌ای که بصورت چند مرحله‌ای انجام می‌شود، توجه داشته باشید که سنباده کاری سطح لایه زیرین موجب می‌شود که چسبندگی لایه رویی بیشتر می‌شود. با توجه به شکل (۱۱-۸) تا (۱۱-۱۰) ملاحظه کنید که شکل (۱۱-۸) چسبندگی لایه رنگ روی سطح چوب را نشان می‌دهد.

شکل ۸

وقتی رنگ سنباده زده می‌شود، سطوح زبر شده و با ایجاد فرورفتگی‌ها در سطح موجب افزایش سطح تماس با لایه بعدی خواهد شد (شکل ۱۱-۹).

این روش برای سطوحی مناسب است که دارای پوشش رنگ روغنی بوده و در پوشش‌های نیتروسلولزی یا نیم‌پلی استر نیز کاربرد دارد.

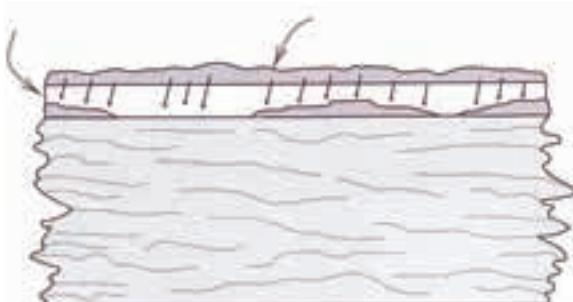
۳- برداشتن رنگ سطح چوب به روش شیمیایی

در این روش سطح رنگ را با مواد شیمیایی آغشته کرده و تحت تاثیر مواد شیمیایی، رنگ از سطح کار جدا می‌شود که می‌توان با استفاده از لیسه یا کاردک مواد رنگی را از سطح برداشت (شکل ۱۱-۱۳).

شکل ۱۱-۱۳- برداشتن رنگ از سطح کار به روش شیمیایی.

در این روش که از موادی نظیر متیلن-کلراید استفاده می‌شود. تاثیر متیلن کلراید در شکل (۱۱-۱۴) نشان داده شده است که تا سطح چوب نفوذ کرده و رنگ را از سطح چوب جدا می‌کند.

شکل ۱۱-۱۴

وقتی مواد شیمیایی با قلم مو روی سطح کشیده می‌شود، پس از گذشت مدت زمان خاصی که بستگی به نوع ماده شیمیایی دارد سطح رنگ بصورت ژله‌ای درآمده و می‌توان براحتی از سطح کار جدا نمود.

در شکل (۱۱-۱۵) حالت ورقه‌ای و پوسته‌ای شدن لایه رنگ نشان داده شده است.

شکل ۱۱-۱۱- هذف رنگ چوب با سنبلاده‌زنی.

این روش برای سطوحی مناسب است که دارای پوشش رنگ فوری یا پوشش‌های نیتروسلولزی هستند که لایه رنگ ضخیم و سخت ندارند.

۲- برداشتن رنگ سطح چوب به روش حرارتی
در این روش سطح رنگ را حرارت می‌دهند تا حرارت موجب آماش کردن (تورم) رنگ سطح شود، سپس به کمک وسایلی نظیر لیسه، سطح متورم شده را از روی کار حذف می‌نمایند (شکل ۱۱-۱۲).

شکل ۱۱-۱۲- برداشتن رنگ به روش حرارتی.

۲- با استفاده از سشوار صنعتی سطح کار را گرم کنید تا براحتی به کمک کاردک یا لیسه، رنگ متورم شده را از سطح کار جمع کنید.

شکل ۱۷-۱۱- برداشتن رنگ از سطح کار به کمک سشوار صنعتی با گرداندن (رنگ).

۳- محل اتصالات را خوب کنترل کنید. اگر نیاز به چسبزنی داشته باشد فاصله درزها را چسب زده و محل اتصالات را محکم کنید و در صورت نیاز به کمک پیچ دستی تا خشک شدن چسب، اتصالات را در گیره نگهدارید(شکل ۱۸-۱۱).

شکل ۱۸-۱۱- پسbandن اتصالات جدا شده.

شکل ۱۵-۱۱

دستورالعمل کارگاهی از بین بردن رنگ زیرین مصنوعات چوبی

زمان: ۱۰ ساعت

وسایل و مواد مورد نیاز:

- ماشین پوست- سنباده لرزان

- سنباده ۱۸۰ پارچه‌ای- ۲۲۰ کاغذی

- سشوار حرارتی صنعتی

- لیسه

مراحل کار:

۱- در این دستورالعمل می‌خواهیم تعمیر و عوض کردن رنگ یک دراور (شکل ۱۶-۱۱) به روش سنباده‌زنی را آموزش دهیم. شما نیز همین مراحل را برای یک مصنوع چوبی مشابه که در کارگاه از قبل موجود بوده است انجام دهید. دراور نشان داده شده از رنگ سبز به رنگ گردوبی تغییر رنگ می‌دهد.

شکل ۱۶-۱۱- دراور سبز رنگ قدیمی جهت تغییر رنگ.

شکل ۲۲-۱۱- پاک کردن سطح کار پس از آستری.

۷- به یکی از روش‌های آموزش داده شده از لак الکل یا پلی استر جهت رنگ نهایی استفاده کنید.

۸- پس از پایان کار دستگیره کشوها و یراق‌آلات آن را بیندید.

شکل ۲۳-۱۱- یراق‌آلات کشو

۹- شما توانستید مراحل تغییر رنگ یک دراور با رنگ سبز به رنگ گردوبی را دنبال کنید. شکل (۱۱-۲۴)

۴- تمامی سطوح را با سنباده دیسکی پرداخت کنید. شکل (۱۱-۲۰) و پس از آن با سنباده لرزان خطوط ناشی از پرداخت را حذف کنید.

شکل ۲۰-۱۱- پرداخت سطح کار.

۵- پس از پرداخت کامل سطوح، آستری گردوبی را درست کرده و پارچه تنظیف یا پارچه آستری شکل (۱۱-۲۱) را روی سطح کار بکشید.

شکل ۱۱-۱۱- آستری زدن سطح کار

۶- با پارچه تمیزتر سطح کار را پاک کنید تا آستری اضافی موجب تیره شدن سطح کار نگردد. شکل (۱۱-۲۲)

دستورالعمل پرداخت سطوح کار پس از رنگزدایی

زمان: ۸ ساعت

- ۱- در پرداخت سطح کار پس از رنگزدایی بایستی به کمک لیسه تخت و لیسه فرم دار سطوح پروفیل ها و زهوارهای کار را پرداخت کنید.
- ۲- در پرداخت سطح محدب، مقعر با بکارگیری شابلون های مخصوص مطابق با شکل (۱۱-۲۶) عمل پرداخت را به سهولت انجام دهید.

شکل ۲۶-۱۱- پرداخت با لیسه.

- ۳- در پرداخت سطوح خراطی شده لازمست به کمک نخ های کنفی مطابق شکل (۱۱-۲۷) عمل کرده و سطوح غیرقابل دسترس را پرداخت نمائید.

شکل ۲۷-۱۱- پرداخت با نخ کنف.

شکل ۲۴-۱۱- تغییر رنگ درآور.

۱۱-۴- پرداخت کار

در فصول گذشته با اصول پرداخت کار آشنا شده اید. پس از برداشتن رنگ از سطح کار با پرداخت سطح کار به کمک ماشین پوست و سنباده لرزان اثرات بجا مانده از رنگ را از روی کار پاک کنید.

در شکل (۱۱-۲۵) تجهیزات و لوازم لازم جهت بکارگیری در پرداخت و رنگزدایی سطوح چوبی نشان داده شده است.

شکل ۲۵-۱۱- تجهیزات پرداخت و رنگزدایی از سطح چوب.

دستورالعمل کارگاهی رنگزدایی از سطح چوب به کمک مواد شیمیایی
زمان: ۱۰ ساعت

متیلن کلراید که دی کلرو متان هم نامیده می شود از جمله پر کاربردترین مواد رنگ زدا بوده که برای همه نوع رنگ بکار گرفته شده و موثر واقع می شود.

در جدول (۱۱-۲) انواع رنگ زداها با ذکر ترکیبات، سرعت تاثیر بر رنگ سطح چوب، نوع تناسب با رنگ سطح (کاربرد) و میزان ایمنی ارائه شده است.

با مطالعه جدول (۱۱-۲) اطلاعات کاملی از انواع رنگزدایی شیمیایی را بدست خواهید آورد. حال متناسب با محتوای آموزش مراحل انجام دستورالعمل کارگاهی را پی می گیریم.

۴- در شکل (۱۱-۲۵) اشاره‌ای به لیسه‌های کنج کار شد که جهت اطلاع بیشتر شکل (۱۱-۲۸) معرفی می‌گردد که در آن انواع لیسه‌ها که قابلیت اتصال به دسته خود را دارند نشان داده شده است.

شکل ۱۱-۲۸- انواع لیسه‌های کنجکار.

جدول ۱۱-۲- ویژگی رنگزداها

نوع رنگزدا	ترکیبات	سرعت اثر	کاربرد	ایمنی
ترکیب رنگ بر	متانول اکتان تولوئن	سریع	شلاک لایک	قابل اشتعال، خطرناک برای تنفس و پوست
متیلن کلراید (DCM) دی کلرو متان	متیلن کلراید	سریع ترین	همه رنگ‌ها	غیر قابل اشتعال، خطرناک برای تنفس و پوست
مخلوطی از حلال‌های متوسط	ان- متیل- ۲- پرولیدون- ۵- بوترولاکتون	سریع تر	همه رنگ‌ها	معمولًاً غیرقابل اشتعال، از عینک و دستکش و تهویه مناسب استفاده شود.
ترکیبات قلیایی	هیدروکسید کلسیم هیدروکسید سدیم هیدروکسید منیزیم	نسبتاً کند	همه رنگ‌ها	غیرقابل اشتعال، خورنده، از دستکش و عینک و تهویه مناسب
محصول شرکت 3M	نمک آئی استر DBE Di-Basic ester	کندترین (۲۴) ساعت	همه رنگ‌ها با تاثیر کمتر روی لایک	بسیار ایمن، بدن هیچ خطری

۴- مطابق شکل (۱۱-۳۱) و (۱۱-۳۲) همه سطوح کار را آغشته به ماده شیمیایی رنگزدا کنید. قلم مو را آغشته کرده و لایه نشانی را با ضخامت بیشتری روی کار انجام دهید.

شکل ۱۱-۳۱- آغشته کردن سطح به ماده رنگزدا.

شکل ۱۱-۳۲- آغشته کردن به ماده رنگزدا.

۵- پس از اتمام کار، نمونه کار را با پلاستیک پوشانید (شکل ۱۱-۳۳).

۶- پس از گذشت ۱۲ الی ۲۴ ساعت پوشش پلاستیکی را برداشته و با کاردک سطح چروکیده رنگ را جمع کنید (شکل ۱۱-۳۴).

مراحل انجام کار

۱- مواد شیمیایی بواسطه خطرات احتمالی ناشی از تنفس و تماس با پوست دست نیازمند پوشش مناسب و ماسک تنفس فیلتردار می‌باشد لذا مطابق شکل (۱۱-۲۹) عمل کنید.

شکل ۱۱-۲۹

۲- بکار گیری ماده شیمیایی موثر و در دسترس جهت رنگزدایی از نمونه کار رنگ شده قدیمی که نیاز به تغییر رنگ دارد. مقداری از ماده موردنظر را در ظرفی بریزید.

۳- ابتدا روی سطح کار را سنباده بزنید تا نفوذ ماده شیمیایی رنگزدا را بیشتر کند(شکل ۱۱-۳۰).

شکل ۱۱-۳۰- پرداخت سطح کار قبل از بکار بردن ماده شیمیایی (رنگزدا)

۵-۱۱- رنگ کاری ثانویه

رنگ کاری ثانویه دارای مراحل مشابه رنگ کاری اولیه است و نامگذاری ثانویه مبتنی بر این است که در رنگ کاری ثانویه بدليل وجود رنگ اولیه و اثرات بجا مانده از آن در رنگ زدایی باستی نکات موردنظر را رعایت نمود تا سطح رویه مناسب با رنگ اولیه آماده سازی شده باشد تا دچار معایب پس از رنگ نگردد. رنگ ثانویه مناسب با نوع رنگ اولیه انتخاب می گردد مگر آنکه پرداخت و رنگ زدایی اولیه بطور کامل صورت گرفته باشد و به سطح چوب رسیده باشید، در آن صوت رنگ کاری ثانویه با رنگ کاری اولیه هیچ تفاوتی نخواهد داشت.

بتونه کاری

پس از رنگ زدایی و پرداخت سطح امکان وجود معایب ظاهری در چسب وجود دارد که مناسب با سطح کار باستی بتونه کاری شود. برای ساخت بتونه همنگی، ضمن اطلاعاتی که قبل از اینکه شده است با مواد جدیدی آشنا خواهید شد که روش کار آسانتر و بهتری دارند. در روش رایج باستی به کمک بتونه فوری و افزودن لایه های رنگی مناسب با سطح کار اقدام به درست کردن بتونه همنگی نمائید (شکل ۱۱-۳۶).

شکل ۱۱-۳۶

بتونه کاری با استفاده از تکه های لاک رنگی مناسب با رنگ زمینه بسیار مطلوب خواهد بود. این روش نیازمند یک دستگاه هیتر (گرم کننده) است که دارای هویه و تیغه و ابزارهای موردنیاز است که در شکل (۱۱-۳۷) نشان داده شده است.

شکل ۱۱-۱۱- پوشاندن با پلاستیک مجمع گنید.

شکل ۱۱-۱۱- جمع رنگ پروکیده از سطح کار.

۷- آثار باقیمانده رنگ را به کمک سیم نرم (سیم ظرفشویی نرم) با استفاده حلال مناسب (تینر فوری یا الکل) پرداخت نمایید.

شکل ۱۱-۱۱- پرداخت سطح کار با سیم ظرفشویی.

۸- پس از پرداخت نهایی، رنگ موردنظر را برای پوشش اصلی کار با روش های گفته شده قبلی انجام دهید.

برای همنگی سطح بتونه خورده با سطح کار لازم است با همنگی موردنظر سطح را همنگ کنید(شکل ۱۱-۴۰).

شکل ۱۱-۴۰

برای ساخت همنگی از رنگ‌های آکریلیک یا رنگ‌های مخصوص چوب نیز استفاده کنید(شکل ۱۱-۴۱).

شکل ۱۱-۴۱

ترمیم روکش‌های تخریب شده

پس از عملیات رنگ‌زدایی و پرداخت در مواردی معایب ناشی از گسیختگی، شکستگی، طبله کردن روکش دیده می‌شود.

بایستی با در نظر گرفتن محل تخریب، اصول و تکنیک موردنظر را انجام داد تا نتیجه مطلوب و بهتری گرفته شود.

دستورالعمل ترمیم روکش‌های تخریب شده

زمان: ۳ ساعت

۱- دستورالعمل طبله کردن لبه‌های کار، مطابق شکل (۱۱-۴۲) عمل نموده و باله کارد ک روکش را بلند کرده و زیر آن چسب آغشته کنید.

شکل ۱۱-۳۷

در سمت راست تصویر تکه‌های لاک و دست چپ دستگاه المتنی گرم کننده هویه است که با آن تکه‌های لاک را ذوب کرده و با انبرک یا تیغه‌های موردنظر روی سطح کشیده می‌شود. در شکل (۱۱-۳۸) کاربرد این لاک‌ها نشان داده شده است.

شکل ۱۱-۳۸

پس از بتونه کاری با لاک بایستی مطابق شکل (۱۱-۳۹) در طرفین موضع نوار چسب کاغذی چسبانده و با هویه مخصوص سطح را صاف کنید.

شکل ۱۱-۳۹

شکل ۱۴۴-۱۱

۴- زیر روکش را به کمک تکه کمکی بلند کرده و چسب را زیر روکش بفرستید و اطمینان پیدا کنید که همه جای زیر روکش، چسب نفوذ کرده است.

شکل ۱۴۵-۱۱

۵- در مواردی که قطعاتی از چسب دچار ترک یا شکستگی شده است باایستی ترمیم و مجدداً مونتاژ صورت گیرد. در شکل (۱۱-۴۶) محل شکستگی قبل و بعد از رنگ زدایی و ترمیم نشان داده شده است.

شکل ۱۴۵-۱۱

۶- پس از اطمینان از چسبزنی کامل سطح، یک سطح نایلونی زیر دو صفحه فک‌های گیره قرار دهید تا اضافه چسب به قطعات زیر فک‌های گیره نچسبد و آن را مناسب با دمای محیط به مدت زمان لازم می‌گذاریم تا خشک شود(شکل ۱۱-۴۳).

شکل ۱۴۳-۱۱

۷- در مواردی که درز روکش و طبله کردن آن در وسط کار باشد مطابق شکل (۱۱-۴۴) عمل کرده و با تبعیغ روکش را شکاف دهید.

رنگ کاری پوششی و غیرپوششی

پس از رنگ زدایی و پرداخت و بتونه کاری و انجام ترمیم سطوح در صورت نیاز بایستی رنگ کاری ثانویه را انجام دهید. رنگ کاری ثانویه با توجه به ضرورت و نیاز که رنگ پوششی باشد یا غیرپوششی متفاوت است.

اصول رنگ کاری پوششی و غیرپوششی در مباحث گذشته آمده است.

۶-۱۱- عیوب ناشی از رنگ کاری ثانویه و رفع آن پس

از رنگ کاری ثانویه

عیوب احتمالی متوجه به همزنگی بعضی از معایب با سطح کار است و یا مرتبط به نحوه رنگ کاری و معایب ناشی از رنگ می باشد. معایب ناشی از همزنگ نبودن محل عیوب و گره و غیره در قسمت بتونه کاری بیان شد، در این قسمت به بررسی عیوب ناشی از رنگ کاری و شره کردن رنگ می پردازیم. شره کردن رنگ و معایب این چنینی ناشی از عدم استفاده صحیح از پیستوله رنگ کاری است. اگر میزان خروجی رنگ زیاد باشد و پرده پاشش رنگ مناسب انتخاب نشود سطح رنگ شره کرده و حالتی مشابه شکل (۱۱-۴۹) را بوجود می آورد.

شکل ۱۱-۴۹

برای رفع این عیوب کافی است پس از خشک شدن سطح با لیسه کاتر مطابق شکل (۱۱-۵۰) عمل نموده و سطح را تراش دهید.

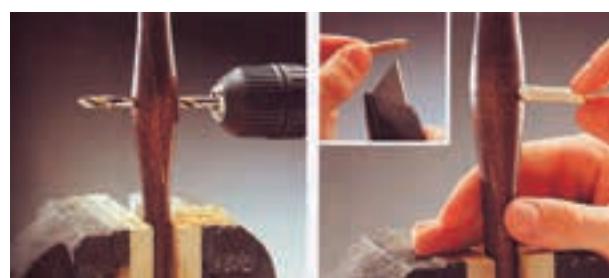
شکل ۱۱-۴۶

۶-آسیب در قطعات کوچکتر یا خراطی شده و ابزار خورده دقت بیشتری برای ترمیم و تعمیر نیاز دارد. شکل (۱۱-۴۷) قطعه خراطی شده را نشان می دهد که پس از شکست مجددًا ترمیم و بسته شده که تنوع و خلاقیت عمل در حالت های مختلف را نشان می دهد.

شکل ۱۱-۴۷

پس از خشک شدن چسب، بسته ها را باز کرده و با اتصال دوبل محل اتصال را تقویت کنید (شکل ۱۱-۴۸).

شکل ۱۱-۴۸

شکل ۱۱-۵۴

پس از رفع عیب با استی سطح کار مجدد رنگ شود.

۱۱-۷ اصول رعایت ایمنی در تعمیر مصنوعات رنگ شده

برای تعمیر مصنوعات رنگ شده و رنگ کاری مجدد آنها به ناجار از مواد شیمیایی و حلال‌ها و رنگ استفاده می‌گردد که نیازمند به کارگیری اصول ایمنی و حفاظتی است.

دستورالعمل کارگاهی رعایت اصول ایمنی و حفاظتی

۱- به هنگام کار با مواد شیمیایی رنگ زدا حتماً از وسائل حفاظتی نظیر ماسک تنفسی، دستکش و عینک استفاده کنید.
(شکل ۱۱-۵۴).

شکل ۱۱-۵۴

شکل ۱۱-۵۰

تراشیدن با لیسه کاتر را به حالت ایستاده مطابق شکل ۱۱-۵۰) نیز می‌توانید انجام دهید.

شکل ۱۱-۵۱

از معایب دیگر می‌توان به معایب ناشی از عدم تستیج و پرداخت سطح اشاره کرد که موجب پوست پرتقالی شدن سطح رنگ می‌گردد و یا ناشی از تنظیم نبودن باد و رودی به پیستوله و یا ناشی از زاویه ناصحیح پیستوله نسبت به سطح کار اشاره کرد.

شکل ۱۱-۵۲

روش دیگر برای رفع عیب، پرداخت مجدد با پوست آب است. در این روش از سنیاده ۲۲۰ یا سیم ظرفشویی ظریف همراه با آب استفاده می‌شود. در شکل (۱۱-۵۳) بکارگیری این روش نشان داده شده است.

شکل ۱۱-۵۷

بعضی از این مواد قلیایی و خورنده هستند و یا اسیدی بوده و سوزاننده هستند لذا بکارگیری وسایل حفاظتی الزامی است.

۲- کارگاه باید دارای تهویه مناسب باشد و فن‌ها در موقعیت مناسب قرار داده شود تا بوی ناشی از مواد شیمیایی و گرد و غبار حاصل از عملیات رنگکاری براحتی به بیرون منتقل شود. (شکل ۱۱-۵۵).

شکل ۱۱-۵۵

۵- پس از شستشوی قلممو، آنرا مطابق شکل (۱۱-۵۸) بچرخانید تا حلال اضافی رنگ از قلم در خارج شود.

شکل ۱۱-۵۸

۶- پس از آن مطابق شکل (۱۱-۵۹) عمل کرده و قلممو را داخل پوشش کاغذی نگهداری کنید.

۳- در انتخاب پارچه تنظیف رنگکاری دقیق بیشتری نمائید تا نمونه مناسب را انتخاب کنید. در شکل (۱۱-۵۶) دو نمونه نشان داده شده است که نمونه سمت راست برای عملیات رنگکاری و صاف کردن رنگ نیز مناسب است.

شکل ۱۱-۵۶

۴- در مواردی که از قلممو استفاده می‌کنید، پس از پایان کار آنرا بخوبی در حلال شستشو دهید (شکل ۱۱-۵۷).

شکل ۱۱-۵۹

۷- محل نگهداری مواد رنگی و شیمیایی و حلال‌ها بدور از هر گونه خطر آتش‌سوزی بوده و محل انبار دارای سیستم اطفاء حریق مناسب باشد.

آزمون پایانی ۱۱

- ۱- روش‌های مختلف رنگ‌زدایی را بنویسید؟
- ۲- رنگ‌های تبخیری چه نوع رنگ‌هایی هستند؟ مثال بزنید؟
- ۳- رنگ‌های واکنشی چه نوع رنگ‌هایی هستند؟ مثال بزنید؟
- ۴- دو مورد مقایسه‌ای برای رنگ‌های واکنشی و تبخیری بیان کنید؟
- ۵- مناسب‌ترین روش برای پرداخت سطوح قطعات خراطی شده با قابلیت دسترسی دشوار چیست؟
- ۶- لیسه کنج کار چیست؟ کاربرد آن را بنویسید؟
- ۷- چند نوع ماده شیمیایی رنگ‌زدا را نام ببرید؟ و کاربرد هر کدام را بیان کنید.
- ۸- کدام ماده شیمیایی رنگ‌زدا سریع‌تر عمل می‌کند؟
- ۹- مراحل کار رنگ‌زدایی به روش شیمیایی را بیان کنید.
- ۱۰- مراحل بتونه کاری با تکه‌های لاک را بنویسید؟
- ۱۱- روش ترمیم روکش‌های تخریب شده را بنویسید.
- ۱۲- عیوب ناشی از رنگ کاری را بیان کنید.
- ۱۳- اصول ایمنی و حفاظتی را بیان کنید.

توانایی اجرای پروژه پایان دوره

واحد
کار
دوازدهم

۱۲

پس از آموزش این واحد کار از فرآگیر انتظار می‌رود:

- ۱- پروژه مناسب برای پرداخت، آستری و رنگ خود رنگ را انجام دهد.
- ۲- پروژه رنگ کاری پوششی را انجام دهد.
- ۳- پروژه رنگ کاری پلی استر را انجام دهد.
- ۴- پروژه تعمیر مصنوعات رنگ شده را انجام دهد.
- ۵- پروژه رنگ زدایی از سطح کار را انجام دهد.

ساعت آموزش

نظری	عملی	جمع
۵۰	۵۰	-

پیش آزمون ۱۲

- ۱- آیا مراحل اجرای رنگ زدایی شیمیایی را می دانید؟
- ۲- مراحل اجرای رنگ زدایی حرارتی را می دانید؟
- ۳- مراحل عملیات رنگ زدایی از یک درب تمام چوب قدیمی چگونه است؟
- ۴- مراحل پرداخت، بتونه کاری، رنگ ثانویه روی تعمیر مصنوعات رنگ شده چیست؟

شکل ۱۲-۲

- ۵- پس از ۲۴ ساعت پوشش پلاستیکی را باز کرده و کار را از داخل آن خارج کنید.
- ۶- با استفاده از کارد ک رنگ چروکیده شده و آماس کرده را از روی سطح کار پاک کنید(شکل ۱۲-۳).

شکل ۱۲-۳

- ۷- برای تمیز کردن کار و زدودن آثار بجا مانده از ماده رنگزدا می توانید از پوشال یا خاک اره نیز استفاده کنید که قابلیت تمیز کنندگی دارد(شکل ۱۲-۴).

۱۲- توانایی اجرای پروژه پایان دوره

در این توانایی سعی شده است با اجرای چند پروژه پیشنهادی مروری بر آموخته های گذشته کرده و شما عزیزان با بهره گیری از آموخته های خود مراحل کار را بر روی مصنوعات چوبی رنگ شده موجود در محیط کار خود انجام دهید.

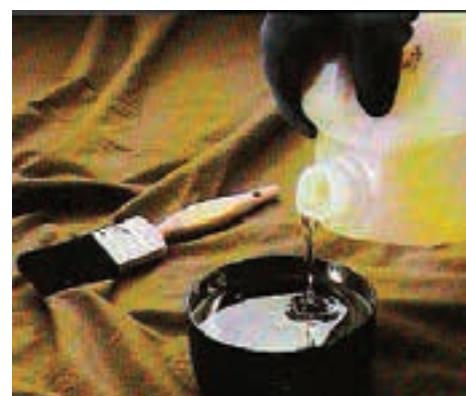
پروژه های پیشنهادی صرفاً جهت آموزش بوده و شما باید مراحل کار را بر روی مصنوعات موجود در کارگاه انجام دهید.

۱۲-۱- پروژه رنگزدایی

رنگ زدایی از یک صندلی رنگ شده به روش شیمیایی با استفاده از پوشاندن قطعه کار جهت نفوذ بیشتر ماده شیمیایی و جلوگیری از خارج شدن حلال و خشک شدن آن.

۱- در این پروژه از ماده شیمیایی DBE شامل نمک آلی بر پایه استر استفاده شده است که در جدول (۱۱-۲) به آن اشاره شده است.

۲- صندلی قدیمی رنگ شده را جهت انجام پروژه انتخاب کرده ایم. ابتدا مقداری از ماده شیمیایی موردنظر را داخل ظرف مناسبی بریزید(شکل ۱۲-۱).

شکل ۱۲-۱

۳- سطح کار را با قلم مو به ماده شیمیایی آغشته کنید بطوری که ضخامت ماده رنگ زدا حدود ۳ میلیمتر روی کار بنشیند.

۴- برای جذب بهتر بایستی صندلی را داخل پوشش پلاستیکی قرار دهید. (شکل ۱۲-۲).

شکل ۱۲-۶

شکل ۱۲-۷

- ۱۰- در صورت نیاز می توانید مجدداً کار را آغشته به ماده رنگ زدا کرده و یکبار دیگر داخل پوشش پلاستیکی قرار دهید.
(شکل ۱۲-۷).

شکل ۱۲-۸

- ۱۱- پس از این مراحل بایستی کار را سباده و پرداخت نماید.
(شکل ۱۲-۸).

۸- با یک قلم نوک تیز اقدام به پاک کردن سطوح و شیارهای موجود در کار کنید(شکل ۱۲-۵).

۹- با استفاده از نخ کنفی مطابق شکل ۱۲-۶ عمل کرده و سطح مربوطه را از آثار بجا مانده‌ی رنگ پاک کنید.

شکل ۱۲-۵

شکل ۱۰-۱۲

شکل ۸-۱۲

۱۲- با دست یابی به یک کار رنگ رفته شکل (۱۲-۹)، حال بایستی به انتخاب رنگ و رنگ کاری ثانویه اقدام نماید.

شکل ۱۱-۱۲

شکل ۹-۱۲

۱۳- برای رنگ کاری ثانویه با توجه به آموخته های قبلی در خصوص بکارگیری رنگ کاری خود رنگ و پوشش اقدام نمایید.

۱۴- در این پروژه پیشنهاد ما رنگ کاری با آستری فندقی است. آستری فندقی را با پارچه تنظیف مناسب روی کار بکشید. شکل (۱۰-۱۲)

۱۵- با پارچه تمیز، آستری اضافی را پاک کنید، تا سطح کار یکدست و یکرنگ باشد(شکل ۱۱-۱۲).

- ۱۶- سطح کار را یکدست سیلر پاشیده و سنباده ۲۲۰ بزنید.
- ۱۷- مجددآستری کنید.
- ۱۸- یکدست کیلر پاشیده و در نهایت نیم پلی استر پاشید. (شکل ۱۲-۱۲).

شکل ۱۴-۱۴

۳- ماده رنگ‌زدا را با قلم مو روی کار بکشید به طوری که ضخامت دار بوده و لایه‌ای حدود ۳ میلی‌متری را ایجاد کند.
(شکل ۱۵-۱۵).

شکل ۱۵-۱۵

۴- پس از چند ساعت (۲-۳ ساعت) سطح کار آماده پاک کردن است. حال با استفاده از پوشال یا خاک اره سطح را تمیز کنید (شکل ۱۶-۱۶).

شکل ۱۶-۱۶

شکل ۱۶-۱۶

از آنجائی که رنگ کاری و کیلر و نیم پلی استر در گذشته آموزش داده شده است در این بخش از تکرار آن خودداری شده است.

۱۶-۲- پروژه رنگ‌زدایی از یک میز عسلی به روش شیمیایی با متیلن کلراید MCD
مراحل کار:

۱- مقداری از ماده رنگ‌زدا را داخل ظرفی مطابق شکل (۱۶-۱۳) بریزید.

۲- در این مرحله حتماً از ماسک تنفسی و دستکش و عینک حفاظتی استفاده کنید (شکل ۱۶-۱۴).

شکل ۱۶-۱۳

۸- در پایان با انتخاب و انجام رنگ کاری ثانویه کار را به پایان برسانید.

۱۲-۳- پروژه پیشنهادی تعمیر درب و چهارچوب رنگ شده برای مرمت و تعمیر درب و چهارچوب قدیمی برای تعمیر درب و چارچوب رنگ شده مراحل اجرایی زیر را انجام دهید.

۱- ابتدا جهت حفظ بهداشت محیط لازم است با پوشش پلاستیکی از پخش شدن گرد و غبار و بوی مواد رنگ زدا جلوگیری شود(شکل ۲۰-۱۲).

شکل ۱۲ - ۲۰

۲- با حرارت دادن غیرمستقیم سطح کار توسط سشوار صنعتی سطح رنگ را گرما دهید تا متورم شده و از سطح چوب جدا شود. سپس با کاردک سطح را همراه با حرارت دادن جدا کنید. (شکل ۲۱-۱۲).

شکل ۱۲ - ۲۱

۵- برای تمیز کردن قسمت های ابزار خورده از لیسه کنج استفاده کنید(شکل ۱۷-۱۲).

شکل ۱۷-۱۲

۶- برای تمیز کردن آثار بجا مانده از رنگ با استفاده از برس سیمی سطوح ابزار خورده و پروفیل را تمیز کنید (شکل ۲-۱۸).

شکل ۱۲-۱۸

۷- پس از این مراحل با استفاده از کار را با الکل یا تینر فوری شستشو دهید تا چربی و چسبندگی از سطح پاک شود. برای این کار از سیم طرفشویی نرم (اسکاچ) با آغشته کردن حلال مناسب استفاده کنید. (شکل ۱۹-۱۲).

شکل ۱۲ - ۱۹

۶- پس از رنگ‌زدایی از سطوح کار، سنباده کاری را انجام دهید(شکل ۱۲-۲۵).

شکل ۱۲-۲۵

۷- در صورت نیاز به بتنه کاری، از بتنه همرنگی استفاده کرده و سطح را بتنه بزنید(شکل ۱۲-۲۶).

شکل ۱۲-۲۶

۸- سطح کار را با سنباده پرداخت کنید تا کار آماده آستری شود(شکل ۱۲-۲۷).

۹- آستری مناسب کار را درست کنید. می‌توانید از آستری شاپان استفاده کنید. سطح را با پارچه آستری کنید(شکل ۱۲-۲۸).

۳- از ترکیب حلال‌های رنگ‌بر که در جدول (۱۱-۲) اشاره شده است شامل ترکیبات: ان-متیل ۲-پرولیدون یا ترکیبات مشابه مطابق جدول استفاده کرده و با قلم مو به سطوح فرزخورده و پروفیل‌ها آغشته نمایید(شکل ۱۲-۲۲).

شکل ۱۲-۲۲

۴- با استفاده از لیسه کنج سطوح پروفیل‌ها را از رنگ پاک کنید(شکل ۱۲-۲۳).

شکل ۱۲-۲۳

۵- سطح در را با استفاده از لیسه پرداخت لیسه کنید تا آثار رنگ پاک شود(شکل ۱۲-۲۴).

شکل ۱۲-۲۴

۱۲- پس از خشک شدن رنگ، در را در محل چهارچوب نصب کنید(شکل ۱۲-۳۰).

شکل ۱۲-۳۰

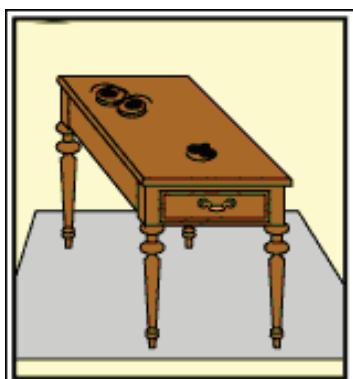

شکل ۱۲-۲۷

۱۲-۴- پروژه از بین بودن لکه‌های روی سطوح رنگ شده مصنوعات چوبی رنگ شده به مرور زمان در طی کاربرد روزمره دچار آسیب‌ها و خراش‌های سطحی شده و یا اثر داغی و لکه‌ها روی سطوح می‌ماند. در این پروژه سعی شده است تا با انجام مراحل زیر، لکه‌های ایجاد شده روی سطوح را تا حد امکان پاک نمود.

مراحل کار:

۱- مطابق شکل لکه‌های ایجاد شده در سطح موجب نارضایتی و نامطلوب بودن سطح کار شده است(شکل ۱۲-۳۱).

شکل ۱۲-۳۱

شکل ۱۲-۲۸

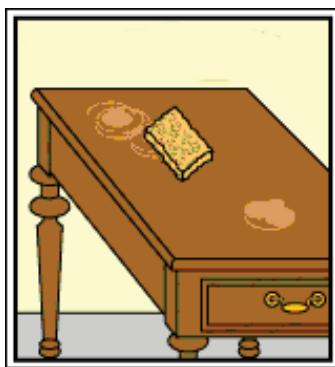
۱۰- سطح آستری شده را بلا فاصله پاک کنید تا رنگ سطوح یکنواخت باشد(شکل ۱۲-۲۹).

شکل ۱۲-۲۹

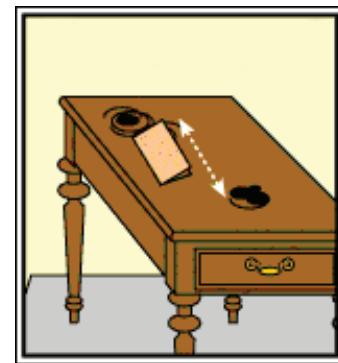
۱۱- با استفاده از رنگ‌های نیتروسلولزی یا لاک الکل، رنگ کاری ثانویه را انجام دهید.

۵- سطح را با اسفنج پاک کنید. (شکل ۱۲-۳۵).

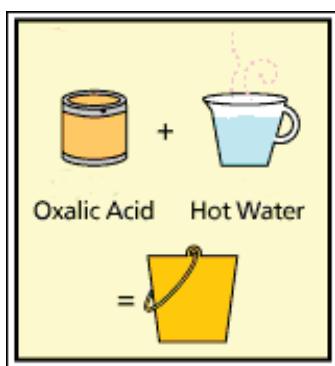
شکل ۱۲-۳۵

۶- سطح کار را با سنباده ۲۲۰ کاغذی در جهت الیاف پرداخت کنید (شکل ۱۲-۳۶).

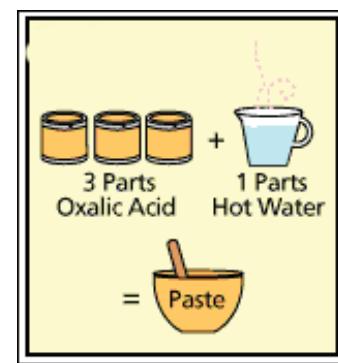
شکل ۱۲-۳۶

۷- حدود ۲۵۰ گرم اگزالیک اسید را با یک لیتر آب داغ مخلوط کنید (شکل ۱۲-۳۶).

شکل ۱۲-۳۶

۸- ترکیب اگزالیک اسید و آب را به نسبت ۳ به ۱ درست کنید و در ظرفی بریزید (شکل ۱۲-۳۳).

۱۲-۳۳

۹- با محلول بدست آمده سطح را شستشو دهید (شکل ۱۲-۳۷).

شکل ۱۲-۳۷

۱۰- محلول ترکیبی را با قلم مو روی سطوح لکه دار بکشد. (شکل ۱۲-۳۴).

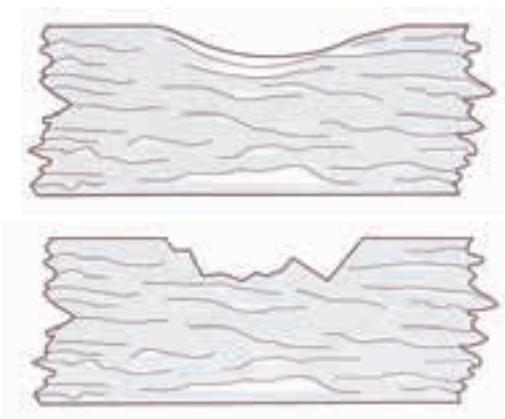

شکل ۱۲-۳۴

برای ترمیم این آثار لازم است مراحل زیر را انجام دهید.

۱- قبل از توضیح مراحل کار لازم است تفاوت بین تورفتگی با اثرات ناشی از ضربه اجسام و خراشیدگی را بیان کنیم.

برای روشن شدن مطلب شکل (۱۲-۴۰) را به دقت نگاه کنید. تصویر بالا مربوط به سطح فرورفته است که مورد بحث ماست ولی تصویر پایین زخمی شدن چوب بر اثر اجسام خارجی نظیر مغار یا ادوات فلزی است.

شکل ۱۲-۴۰

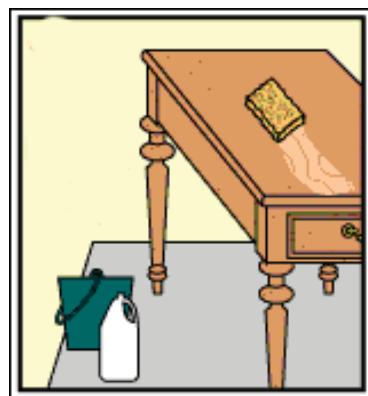
۲- با اسپری آب فشان چند قطره آب روی سطح موردنظر بریزید(شکل ۱۲-۴۱).

شکل ۱۲-۴۱

۳- با گذاشتن پارچه نخی روی سطح موردنظر، آنرا با اتوی آهنه گرم کنید. سطح چوب بر اثر داغ شدن و جذب بخار آب آماش کرده (متورم شده) و رفع عیب می گردد(شکل ۱۲-۴۲).

۸- سطح کار با آب گرم شستشو دهید(شکل ۱۲-۳۸).

شکل ۱۲-۳۸

۹- در این مرحله سطح کار را با سرکه شستشو دهید(شکل ۱۲-۳۹).

شکل ۱۲-۳۹

۱۰- در مرحله آخر سطح کار را آبکشی کنید. به عبارتی با آب معمولی و اسفنج شستشو دهید. این عملیات مراحل یک شستشوی شیمیایی روی لکه های بوجود آمده روی سطوح رنگ شده است. چنانچه با این عملیات، لکه زدایی نشود بایستی به مسئله رنگزدایی و رنگ کاری مجددآ بیاندیشید.

۱۲-۵- پروژه کارگاهی تعمیر تورفتگی ها در سطح کار در مواردی مشاهده می شود که در سطح کار خصوصاً میز و صفحات مسطح فرورفتگی های جزیی بر اثر فشار سطحی ناشی از پایه های میز و غیره در جابجایی ها و انتقال وسایل چوبی بوجود می آید.

مراحل انجام کار:

طرح پیشنهادی یک میز با رنگ سبز آکرلیک است که می خواهیم با رنگ مشکی آکرلیک طرح برگ را همراه با بکار گیری ورق طلا روی آن رسم کنیم.

- ۱- ابتدا حاشیه میز را با فاصله ۵ سانتی متر از لبه کار با چسب کاغذی پوشانید(شکل ۴۵-۱۲).

شکل ۱۲-۴۲

شکل ۱۲-۴۵

- ۲- طرح برگ یا هر طرح دیگری را که دوست دارد روی مقوارسم کنید(شکل ۴۶-۱۲).

شکل ۱۲-۴۶

- ۳- طرح را با تیغ برش بزنید.(شکل ۴۷-۱۲).

شکل ۱۲-۴۷

- ۴- می توانید با استفاده از الکل هم این کار را انجام دهید. بطوريکه دو قطره الکل روی موضع بریزید(شکل ۴۳-۱۲).

شکل ۱۲-۴۳

- ۵- الکل را با کبریت آتش بزنید. سوختن الکل موجب گرم شدن و آماس کردن چوب خواهد شد.

شکل ۱۲-۴۴

در صورت عدم ترمیم کامل بایستی این کار را تکرار کنید.

۶-۱۲- پروژه پیشنهادی کار با رنگ آکرلیک با چاپ طرح و طلاکوبی کار

در این پروژه پیشنهادی سعی شده است با انجام کار پوششی و تمرین چاپ طرح روی مصنوعات چوبی همراه با بکار گیری ورق طلا روی کار دستورالعمل آموزش، کامل گردد.

۷- حاشیه کار را با رنگ مشکی رنگ کنید(شکل ۱۲-۵۱).

شکل ۱۲-۵۱

۴- وسط کار را پیدا کنید و خط کشی نموده طرح را روی آن قرار دهید(شکل ۱۲-۴۸).

شکل ۱۲-۴۸

۸- ورق طلا را روی سطوح رنگ شده بچسبانید و با ملایمت فشار دهید تا بچسبند. این کار را وقتی انجام دهید که رنگ کاملاً خشک نشده باشد و چسبندگی لازم را داشته باشد(شکل ۱۲-۵۲).

شکل ۱۲-۵۲

۵- با رنگ مشکی آکرلیک طرح را به روی صفحه میز انتقال دهید(شکل ۱۲-۴۹).

شکل ۱۲-۴۹

۹- پس از خشک شدن رنگ قسمت های اضافی طلاکاری را با برس مویی پاک کنید(شکل ۱۲-۵۳).

شکل ۱۲-۵۳

۶- با رنگ سفید رگبرگ ها را بکشید(شکل ۱۲-۵۰).

شکل ۱۲-۵۰

۱۳- در گوشه‌های کار با خلاقیت خود طرح برگ و گل را تکمیل کنید و آن را تزئین نمائید(شکل ۱۲-۵۷).

شکل ۱۲-۵۷

۱۴- طرح بدست آمده مطابق شکل ۱۲-۵۸ خواهد بود.

شکل ۱۲-۵۸

۱۵- پایه‌های میز را رنگ کاری کنید.

شکل ۱۲-۵۹

۱۰- حاشیه کار را نیز طلا چسبانی کنید(شکل ۱۲-۵۴).

شکل ۱۲-۵۴

۱۱- طرح را مجدداً بصورت ضربه‌ری روی طرح قبلی قرار داده و آن را رنگ کنید تا شکل موردنظر بدست آید(شکل ۱۲-۵۵).

شکل ۱۲-۵۵

۱۲- قلم کاری لازم برای برگ های رنگی شده را انجام دهید.
(شکل ۱۲-۵۶).

شکل ۱۲-۵۶

